

WPROWADZENIE

Niniejszy numer „Neofilologa” (50/2) stanowi kontynuację rozważań dotyczących innowacyjności w glottodydaktyce zawartych w numerze 50/1, przy czym wiodącym tematem zamieszczonych w nim tekstów jest edukacja językowa. Liczne zmiany społeczne, ekonomiczne i technologiczne, jakich doświadczamy w ostatnich latach, mają istotne implikacje dla procesu nauczania i uczenia się języków obcych na wszystkich etapach edukacyjnych. Adaptowanie się do zmieniających się oczekiwań i wymagań uczniów, rodziców oraz nauczycieli, a także zmieniających się warunków wytyczonych przez system oświatowy umożliwiałoby myślenie i działanie innowacyjne. Ponieważ innowacyjność jest zagadnieniem wielopłaszczyznowym i interdyscyplinarnym, co znajduje odzwierciedlenie w prezentowanych tekstach, Autorzy analizują ją z różnych perspektyw, a ich przemyślenia i refleksje uwzględniają rozwój współczesnej myśli glottodydaktycznej, ale też obszarów, takich jak: pedagogika, akwizycja języka czy lingwistyka tekstu. Niezwykle istotne znaczenie mają w tym kontekście stale rozwijające się nowe technologie, ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych narzędzi internetowych, które można z powodzeniem stosować w kształceniu językowym.

Tom otwiera artykuł Elżbiety Zawadzkiej-Bartnik *Moda, chwyt reklamowy czy konieczność? – rozważania o istocie działań innowacyjnych w edukacji*, którego głównym celem jest diagnoza stanu zaawansowania refleksji zarówno teoretycznej, jak i empirycznej dotycząca innowacyjności w edukacji. Autorka wskazuje przede wszystkim na niejednoznaczność rozumienia pojęcia „innowacja” w edukacji i związane z tym nieporozumienia oraz przeprowadza krytyczną analizę głównych źródeł trudności w wyborze i realizacji innowacji pedagogicznych. Omawiając argumenty potwierdzające konieczność działań innowacyjnych w edukacji, podaje liczne przykłady faktycznych działań innowacyjnych, ale też działań pozornych, tzw. pseudoinnowacji. Warto przekonać się w tym kontekście, jakie cechy charakteryzują innowatorów, a jakie „faryzeuszy innowacji”. Z ostatniej części tekstu dowiemy się, na czym polega skuteczna organizacja innowacji pedagogicznych i wsparcia dla nauczycieli innowatorów, co

powinno zainteresować zarówno naukowców zajmujących się tą tematyką, jak i praktyków bezpośrednio zaangażowanych w proces dydaktyczny.

W artykule Mirosława Pawlaka *Zależność między poziomem opanowania gramatyki a wybranymi czynnikami kognitywnymi i afektywnymi: zarys projektu badawczego* zaprezentowane zostało badanie empiryczne skoncentrowane na analizie zależności pomiędzy znajomością gramatyki w języku obcym a czynnikami indywidualnymi. W pierwszej części tekstu Autor omawia dominujące obecnie tendencje w badaniach nad różnicami indywidualnymi, podkreślając ich rolę jako ważnej zmiennej moderującej wyniki w nauce języka obcego, a w szczególności opanowanie gramatyki. Część druga poświęcona została prezentacji projektu realizowanego w ramach grantu uzyskanego z Narodowego Centrum Nauki, którego celem jest określenie roli pamięci roboczej, gotowości komunikacyjnej, motywacji, strategii uczenia się gramatyki i poglądów na temat nauczania gramatyki, w odniesieniu do zarówno produktywnego, jak i receptywnego wymiaru wiedzy eksplicytnej i implicytnej. Ze względu na niewielką liczbę badań empirycznych podejmujących taką tematykę trzeba podkreślić wysoce innowacyjny charakter zaprezentowanego projektu, który przyczyni się z pewnością do poszerzenia stanu naszej wiedzy na temat czynników warunkujących skuteczne opanowanie gramatyki w języku obcym.

Jednym z kluczowych pojęć, których nie można pominąć w kontekście rozważań nad współczesną komunikacją, jest multimodalność, czyli współistnienie i współoddziaływanie różnych systemów znaków, takich jak język, obraz czy dźwięk, które tworzą spójną pod względem semantycznym, funkcjonalnym i strukturalnym płaszczyznę. Magdalena Makowska w tekście *Tekst multimodalny w glottodydaktyce* poddaje analizie rolę i potencjał multimodalności w kontekście kształcenia filologicznego. Wykorzystywana w podręcznikach, oraz innych materiałach edukacyjnych, dostępnych w wersji drukowanej i elektronicznej, multimodalność może stanowić rzeczywiste wsparcie dla ucznia i ważną pomoc dla nauczyciela – stanie się tak wówczas, gdy rozwiną oni tzw. kompetencję multimodalną. Interesujące jest, w jaki sposób multimodalność zmienia kształcenie filologiczne, czyniąc je bardziej efektywnym i atrakcyjnym dla wszystkich zaangażowanych w ten proces stron.

Nowatorskim rozwiązaniem stosowanym w trakcie organizacji i przeprowadzania olimpiady przedmiotowej z języka hiszpańskiego poświęcony został artykuł Małgorzaty Spychały-Wawrzyniak *Nowatorskie rozwiązania w olimpiadzie językowej. Perspektywa ucznia*. Autorka przedstawia w nim rozważania dotyczące sposobów implementacji najnowszych narzędzi internetowych w organizacji olimpiady językowej oraz w trakcie przygotowań do niej. Warto przekonać się, jakie są opinie finalistów i laureatów olimpiady, którzy zostali poproszeni o dokonanie oceny zastosowanych narzędzi w ramach prezentowanego projektu

badawczego. Artykuł kończą rekomendacje dla obecnych i przyszłych organizatorów olimpiad językowych dotyczące wykorzystania nowych technologii w organizacji takich przedsięwzięć.

Zastosowanie nowych technologii w procesie nauczania i uczenia się języków obcych stało się także tematem tekstu Katarzyny Posiadały *Kształtowanie kompetencji przedsiębiorczości u uczących się metodą projektu z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych na lekcji języka obcego*. Jego celem jest ukazanie, w jaki sposób metoda projektu uwzględniająca stosowanie nowych technologii umożliwia kształtowanie postaw przedsiębiorczości na lekcjach języków obcych. Czytelnik będzie miał okazję do zapoznania się z przykładami takich prac projektowych oraz licznymi rozwiązaniami praktycznymi, odnoszącymi się także do konkretnych narzędzi internetowych, które bez wątpienia mogą wzbogacić i zmodernizować warsztat pracy nauczycieli języków obcych.

Tematem artykułu Aliny Doroty Jarząbek *Podręcznik do języka niemieckiego w ocenie nauczyciela i ucznia* jest jeden z ważniejszych, o ile nie najważniejszych, środków dydaktycznych wykorzystywanych w nauczaniu języków obcych. Wychoząc od rozważań teoretycznych, dotyczących wad i zalet jego wykorzystywania w nauce języka obcego oraz opisu kryteriów ewaluacji podręczników, w głównej części tekstu autorka przedstawia wyniki badań własnych zawierające opinie uczniów oraz nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych na temat wybranych aspektów podręczników do nauki języka niemieckiego wykorzystywanych na lekcji. Mamy tu więc do czynienia z tematyką, którą mogą być zainteresowani także wydawcy i autorzy podręczników oraz władze oświatowe.

Tomasz Dziura w rozważaniach na temat *Nowe modele w dydaktyce kultury. Polsko-niemieckie miejsca pamięci* przypomina o niezwykle ważnym w kontekście procesu nauczania i uczenia się języków obcych aspekcie kulturowym. W artykule przedstawia projekt zrealizowany na Freie Universität w Berlinie poświęcony nowym modelom dydaktyki kultury. Jego celem było opracowanie cyklu jednostek lekcyjnych dla studentów z wykorzystaniem polsko-niemieckich miejsc pamięci. W artykule omówiona została jednostka lekcyjna przygotowana na podstawie niemieckiego miejsca pamięci, jakim było ukłęknięcie Willy'ego Brandta przed pomnikiem Bohaterów Getta w Warszawie, oraz polskiego – listu biskupów polskich do biskupów niemieckich z legendarnymi już słowami: „Przebaczamy i prosimy o wybaczenie”.

Tom zamyka tekst *Gdy w grę wchodzi postawy: teatr forum w klasie językowej*, w którym Olga Wrońska przybliżyła założenia społecznie zaangażowanego teatru forum, wskazując na jego rolę w kształtowaniu postaw oraz kształceniu umiejętności skutecznego porozumiewania się w klasie językowej. Część praktyczna artykułu odnosi się do krótkiego opisu międzynarodowego projektu, w którym wykorzystano techniki teatru forum. Autorka prezentuje

również wyniki badania empirycznego. Jego celem było uchwycenie opinii nauczycieli i uczniów dotyczących techniki teatru forum.

Zarówno treści nadawane pojęciu innowacji pedagogicznych, jak i ich funkcjonowanie oraz rozwój są odzwierciedleniem złożoności rzeczywistości edukacyjnej, która nas otacza, dynamiki i zakresu jej zmian. Innowacyjność jako zagadnienie stanowi z pewnością interesujące pole badawcze dla glottodydaktyki nie tylko w zakresie budowania systemów teoretycznych, lecz także podnoszenia efektywności procesu nauczania i uczenia się języków w edukacji szkolnej. Mamy nadzieję, że zaprezentowane teksty będą stanowiły inspirację do dyskusji i dalszych przemyśleń w tym zakresie. Życzymy Państwu miłej lektury.

*Mariola Jaworska
Joanna Targońska*